Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (druhého senátu)

10. července 2025 * [i]

„Řízení o předběžné otázce – Justiční spolupráce v trestních věcech – Evropský vyšetřovací příkaz – Směrnice 2014/41/EU – Článek 2 písm. c) bod ii) – Pojem ‚jiný příslušný orgán, který jedná jako vyšetřující orgán v trestním řízení‘ – Pravomoc nařídit shromažďování důkazů v souladu s vnitrostátním právem – Prohlídka vyžadující povolení vyšetřujícího soudce – Článek 6 odst. 1 a 2 – Podmínky pro vydání evropského vyšetřovacího příkazu“

Ve věci C-635/23,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Kammergericht (Vrchní zemský soud v Berlíně, Německo) ze dne 20. října 2023, došlým Soudnímu dvoru dne 23. října 2023, v řízení o uznání a výkonu evropského vyšetřovacího příkazu týkajícího se

WBS GmbH,

za účasti:

Generalstaatsanwaltschaft Berlin

SOUDNÍ DVŮR (druhý senát),

ve složení: K. Jürimäe (zpravodajka), předsedkyně senátu, K. Lenaerts, předseda Soudního dvora vykonávající funkci soudce druhého senátu, M. Gavalec, Z. Csehi a F. Schalin, soudci,

generální advokát: A. Rantos,

za soudní kancelář: M. Krausenböck, radová,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 13. listopadu 2024,

s ohledem na vyjádření, která předložili:

– za WBS GmbH: K. Schaefer, Rechtsanwalt,

– za Generalstaatsanwaltschaft Berlin: J. Scherf,

– za německou vládu: J. Möller, M. Hellmann, A. Sahner a J. Simon, jako zmocněnci,

* Jednací jazyk: němčina.

– za estonskou vládu: M. Kriisa, jako zmocněnkyně,

– za lotyšskou vládu: J. Davidoviča, K. Pommere a S. Zābele, jako zmocněnkyně,

– za polskou vládu: B. Majczyna a J. Sawicka, jako zmocněnci,

– za portugalskou vládu: J. I. Barbosa de Pinho, P. Barros da Costa a J. Ramos, jako zmocněnci,

– za švédskou vládu: H. Eklinder, jako zmocněnkyně,

– za Evropskou komisi: H. Leupold a J. Vondung, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 13. února 2025,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 2 písm. c) bodu ii) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/41/EU ze dne 3. dubna 2014 o evropském vyšetřovacím příkazu v trestních věcech (Úř. věst. 2014, L 130, s. 1).

2 Tato žádost byla předložena v rámci žádosti o výkon evropského vyšetřovacího příkazu v Německu, kterou podala Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs (Kancelář pro prevenci a potírání korupce, Lotyšsko) (dále jen „KNAB“) v souvislosti s vyšetřovacími úkony týkajícími se společnosti WBS GmbH.

Právní rámec

Unijní právo

3 V bodech 5 až 8, 10 a 11 odůvodnění směrnice 2014/41 je uvedeno:

„5) Po přijetí rámcových rozhodnutí [Rady] 2003/577/SVV [ze dne 22. července 2003 o výkonu příkazů k zajištění majetku nebo důkazních prostředků v Evropské unii (Úř. věst. 2003, L 196, s. 45; Zvl. vyd. 19/06, s. 185)] a [rámcového rozhodnutí Rady] 2008/978/SVV [ze dne 18. prosince 2008 o evropském důkazním příkazu k zajištění předmětů, listin a údajů pro účely řízení v trestních věcech (Úř. věst. 2008, L 350, s. 72)], se ukázalo, že stávající rámec pro shromažďování důkazních prostředků je příliš roztříštěný a složitý. Je proto třeba zaujmout nový přístup.

6) Ve Stockholmském programu přijatém Evropskou radou ve dnech 10.-11. prosince 2009 Evropská rada uvedla, že je třeba dále usilovat o zavedení komplexního systému pro získávání důkazů v případech, jež mají přeshraniční rozměr; tento systém by měl být založen na zásadě vzájemného uznávání. Evropská rada uvedla, že stávající nástroje v dané oblasti tvoří neuspořádaný systém a že je zapotřebí nového přístupu založeného na zásadě vzájemného uznávání, který však rovněž zohlední pružnost tradičního systému vzájemné právní pomoci. Evropská rada proto vyzvala k vytvoření komplexního systému, který nahradí

všechny stávající nástroje v této oblasti včetně rámcového rozhodnutí [2008/978], který se bude v co největším rozsahu vztahovat na všechny druhy důkazů, bude obsahovat lhůty pro vykonání a co nejvíce omezí důvody pro odmítnutí.

7) Tento nový přístup je založen na jednotném nástroji nazvaném evropský vyšetřovací příkaz. Evropský vyšetřovací příkaz má být vydáván za účelem provedení jednoho či několika konkrétních vyšetřovacích úkonů ve státě, který evropský vyšetřovací příkaz vykonává (dále jen ‚vykonávající stát'), s cílem shromáždit důkazy. To zahrnuje získávání důkazů, které již má vykonávající orgán k dispozici.

8) Evropský vyšetřovací příkaz by měl mít horizontálně vymezenou oblast působnosti, a měl by se proto vztahovat na všechny vyšetřovací úkony zaměřené na shromažďování důkazů. Vytvoření společného vyšetřovacího týmu a shromažďování důkazů v rámci tohoto týmu však vyžaduje zvláštní pravidla, která je třeba stanovit odděleně. Aniž je dotčeno uplatňování této směrnice, měly by se tudíž na tento druh vyšetřovacích úkonů i nadále vztahovat stávající nástroje.

[…]

10) Evropský vyšetřovací příkaz by měl být zaměřen na vyšetřovací úkon, který má být proveden. K rozhodnutí o tom, který vyšetřovací úkon má být použit, je na základě své znalosti detailů příslušného vyšetřování nejlépe povolán vydávající orgán. Vykonávající orgán by však měl, kdykoli je to možné, využít jiný typ vyšetřovacího úkonu, pokud požadovaný úkon v rámci jeho vnitrostátního práva neexistuje, nebo by v obdobném vnitrostátním případě nebyl dostupný. Dostupnost by měla odkazovat na případy, kdy požadovaný vyšetřovací úkon podle práva vykonávajícího státu existuje, avšak jeho využití je možné pouze v určitých situacích, například pokud daný vyšetřovací úkon může být proveden pouze v případě trestných činů s určitým stupněm závažnosti, vůči osobám, u nichž již existuje určitý stupeň podezření, nebo se souhlasem dotčené osoby. Vykonávající orgán může rovněž využít jiný druh vyšetřovacího úkonu, pokud jím dosáhne stejného výsledku jako s vyšetřovacím úkonem uvedeným v evropském vyšetřovacím příkazu, a to způsobem, který méně zasahuje do základních práv dotčené osoby.

11) Evropský vyšetřovací příkaz by měl být využit, pokud se výkon vyšetřovacího úkonu jeví pro daný případ jako přiměřený, vhodný a použitelný. Vydávající orgán by se měl tedy ubezpečit, že jsou hledané důkazy nezbytné a přiměřené pro účel řízení, že je zvolený vyšetřovací úkon nezbytný a přiměřený pro shromáždění dotyčných důkazů a že by měl být prostřednictvím vydání evropského vyšetřovacího příkazu zapojen do shromažďování těchto důkazů jiný členský stát. Stejné posouzení by se mělo provádět i v rámci postupu potvrzování v případech, kdy je podle této směrnice požadováno potvrzení evropského vyšetřovacího příkazu. Výkon evropského vyšetřovacího příkazu by neměl být odmítnut na základě důvodů jiných, než jaké jsou stanoveny touto směrnicí. Vykonávající orgán by však měl být oprávněn zvolit mírnější vyšetřovací úkon než úkon uvedený v evropském vyšetřovacím příkazu, umožní-li to dosáhnout podobných výsledků."

4 Článek 2 písm. c) uvedené směrnice stanoví:

„Pro účely této směrnice se rozumí:

[…]

c) ‚vydávajícím orgánem‘:
   i) soudce, soud, vyšetřující soudce nebo státní zástupce příslušný v daném případě nebo
   ii) jakýkoli jiný příslušný orgán, který vydávající stát určí a který v konkrétním případě jedná jako vyšetřující orgán v trestním řízení a má v souladu s vnitrostátním právem pravomoc nařídit shromažďování důkazů. Kromě toho musí evropský vyšetřovací příkaz před jeho předáním vykonávajícímu orgánu a po posouzení jeho souladu s podmínkami pro vydání evropského vyšetřovacího příkazu podle této směrnice, zejména s podmínkami stanovenými v čl. 6 odst. 1, potvrdit soudce, soud, vyšetřující soudce nebo státní zástupce ve vydávajícím státě. Pokud byl evropský vyšetřovací příkaz potvrzen justičním orgánem, může být pro účely předání evropského vyšetřovacího příkazu tento orgán rovněž považován za vydávající orgán.“

5 Článek 6 uvedené směrnice, nadepsaný „Podmínky pro vydání a předání evropského vyšetřovacího příkazu“, stanoví:

„1. Vydávající orgán může vydat evropský vyšetřovací příkaz, pouze pokud jsou splněny tyto podmínky:

a) vydání evropského vyšetřovacího příkazu je nezbytné a přiměřené pro účely řízení podle článku 4 při zohlednění práv podezřelé nebo obviněné osoby a

b) vyšetřovací úkon nebo úkony uvedené v evropském vyšetřovacím příkazu by za stejných podmínek bylo možné nařídit u obdobného vnitrostátního případu.

2. Splnění podmínek uvedených v odstavci 1 posuzuje v každém jednotlivém případě vydávající orgán.

3. Pokud má vykonávající orgán důvod se domnívat, že podmínky uvedené v odstavci 1 splněny nejsou, může konzultovat nezbytnost výkonu evropského vyšetřovacího příkazu s vydávajícím orgánem. Po této konzultaci může vydávající orgán rozhodnout o vzetí evropského vyšetřovacího příkazu zpět.“

6 Článek 10 odst. 3 a 4 této směrnice stanoví:

„3. Vykonávající orgán může rovněž použít jiný vyšetřovací úkon, než který je uveden v evropském vyšetřovacím příkazu, pokud by vyšetřovacím úkonem vybraným vykonávajícím orgánem mohlo být dosaženo stejného výsledku jako úkonem uvedeným v evropském vyšetřovacím příkazu za použití mírnějších prostředků.

4. Pokud se vykonávající orgán rozhodne využít možnosti uvedené v odstavci 1 a 3, oznámí to nejprve vydávajícímu orgánu, jenž může rozhodnout o vzetí evropského vyšetřovacího příkazu zpět nebo o jeho doplnění.“

7 Při vydávání evropského vyšetřovacího příkazu je vydávající orgán povinen vyplnit a podepsat formulář, jehož vzor je uveden v příloze A směrnice 2014/41. Záhlaví tohoto formuláře zní následovně:

„Tento evropský vyšetřovací příkaz vydal příslušný orgán. Vydávající orgán potvrzuje, že vydání evropského vyšetřovacího příkazu je nezbytné a přiměřené pro účely řízení v něm uvedeného při zohlednění práv podezřelé nebo obviněné osoby a že požadované vyšetřovací úkony by za stejných

podmínek bylo možné nařídit u obdobného vnitrostátního případu. Žádám o provedení níže uvedeného vyšetřovacího úkonu nebo úkonů při řádném zohlednění důvěrnosti vyšetřování a o předání důkazů získaných provedením výkonu evropského vyšetřovacího příkazu.“

Německé právo

8 Ustanovení § 91d odst. 1 zákona o mezinárodní právní pomoci ve věcech trestních (Gesetz über die internationale Rechtshilfe in Strafsachen) ze dne 23. prosince 1982 (BGBl. 1982 I, s. 2071) zní:

„Poskytnutí právní pomoci je přípustné pouze tehdy, pokud vydávající členský stát použije pro svou žádost formulář uvedený v příloze A nebo příloze C směrnice [2014/41] v platném znění, který

1) byl vystaven justičním orgánem ve smyslu čl. 2 písm. c) bodu i) uvedené směrnice nebo

2) byl vystaven jiným orgánem než je orgán uvedený v bodě 1 výše, který vydávající členský stát určil za příslušný, a potvrzen v oddíle L formuláře obsaženého v příloze A uvedené směrnice orgánem uvedeným v bodě 1 výše.“

Lotyšské právo

9 Podle čl. 887[1] odst. 1 lotyšského trestního řádu (Kriminālprocesa likums, *Latvijas Vēstnesis*, 2005, č. 74) platí, že je-li v rámci trestního řízení nezbytné provést před zahájením trestního stíhání procesní úkon na území jiného členského státu Evropské unie, posoudí orgán odpovědný za vedení řízení při vydání evropského vyšetřovacího příkazu jeho přiměřenost a nezbytnost ve vztahu k trestnému činu, který je předmětem vyšetřování, a v návaznosti na to ověří rovněž státní zástupce vedoucí vyšetřování soulad procesního úkonu požadovaného po jiném členském státu, s požadavky zákona a posoudí jeho nezbytnost a přiměřenost ve vztahu k trestnému činu, který je předmětem vyšetřování. Před vydáním evropského vyšetřovacího příkazu přijme orgán odpovědný za vedení řízení veškerá opatření, která by byla nezbytná, kdyby byl procesní úkon prováděn v Lotyšsku.

10 Prohlídky se řídí články 179 až 185 trestního řádu. Článek 179 odst. 1 tohoto zákona definuje prohlídku jako vyšetřovací úkon, jehož předmětem je nucené prohledání prostor, pozemku, vozidla nebo osoby za účelem nalezení a zajištění hledaného předmětu, pokud existuje důvodné podezření, že se nachází v místě prohlídky.

11 Článek 180 odst. 1 trestního řádu stanoví, že prohlídka se provádí na základě rozhodnutí vyšetřujícího soudce nebo soudu. Vyšetřující soudce založí své rozhodnutí na návrhu předloženém orgánem odpovědným za vedení řízení a na dokumentech k němu připojených.

Spor v původním řízení a předběžná otázka

12 Dne 5. dubna 2019 zahájila KNAB trestní řízení proti několika zaměstnancům jedné nadace se sídlem v Rize (Lotyšsko), a to pro podezření z podvodu a zpronevěry velkého rozsahu, jakož i padělání listin a jejich používání. V rámci vyšetřování považovala KNAB za nezbytné vydat evropský vyšetřovací příkaz za účelem provedení prohlídky obchodních prostor společností FF

GmbH a WBS, které mají sídlo v Berlíně (Německo). Požádala proto vyšetřujícího soudce Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesa (soud ve Vidzeme, předměstí Rigy, Lotyšsko), aby tento vyšetřovací úkon povolil podle článků 179 a 180 trestního řádu.

13 Vyšetřující soudce vyhověl žádosti KNAB dvěma usneseními ze dne 24. dubna 2019, a to jednak proto, že bylo důvodné se domnívat, že se v prostorách obou těchto podniků nacházejí dokumenty, nosiče dat a předměty relevantní pro řízení, a jednak z důvodu, že prohlídky, jejichž cílem bylo nalezení a zajištění těchto dokumentů, nosičů a předmětů, byly nezbytné a přiměřené.

14 Dne 25. dubna 2019 vydala KNAB evropský vyšetřovací příkaz (dále jen „dotčený evropský vyšetřovací příkaz“), kterým požádala německé orgány o výslech dvou svědků a o provedení obou usnesení o nařízení prohlídky uvedených v předchozím bodě. Latvijas Republikas Generālprokuratūra (Nejvyšší státní zastupitelství Lotyšské republiky) evropský vyšetřovací příkaz potvrdilo a zaslalo jej Staatsanwaltschaft Berlin (Státní zastupitelství v Berlíně, Německo).

15 Na základě návrhu státního zastupitelství v Berlíně nařídil Amtsgericht Berlin-Tiergarten (Obvodní soud pro Berlín-Tiergarten, Německo) prohlídky obchodních prostor společností FF a WBS. Při těchto prohlídkách, které byly provedeny dne 13. května 2019, byla zajištěna řada důkazů.

16 Společnost WBS podala u Kammergericht (Vrchní zemský soud v Berlíně, Německo), který je předkládajícím soudem, žalobu, kterou se domáhala toho, aby uvedený soud určil, že předání důkazů, které byly získány na základě dotčeného evropského vyšetřovacího příkazu, Lotyšské republice je nepřípustné.

17 Na podporu své žaloby WBS odkazuje na rozsudek ze dne 16. prosince 2021, Specializirana prokuratura (Provozní a lokalizační údaje) (C-724/19, dále jen „rozsudek Specializirana prokuratura“, EU:C:2021:1020), z něhož vyplývá, že evropský vyšetřovací příkaz týkající se vyšetřovacího úkonu, který může být podle práva vydávajícího členského státu nařízen pouze soudem, může být platně vydán pouze orgánem, který má postavení soudu. WBS tvrdí, že v projednávané věci není KNAB soudem a podle lotyšského práva má pravomoc nařídit takovou domovní prohlídku pouze orgán, který má postavení soudu.

18 Státní zastupitelství v Berlíně se dotázalo nejvyššího státního zastupitelství Lotyšska, zda by dotčený evropský vyšetřovací příkaz mohl znovu vydat soud. Nejvyšší státní zastupitelství Lotyšské republiky odpovědělo záporně s odůvodněním, že tomu brání lotyšské právo.

19 V této souvislosti si předkládající soud klade otázku, zda se na věc, která mu byla předložena, musí použít zásady vyplývající z rozsudku Specializirana prokuratura, což by jej muselo vést k závěru, že předání důkazů na základě provedení dotčeného evropského vyšetřovacího příkazu není přípustné.

20 Předkládající soud v první řadě konstatuje, že ve věci, v níž byl vydán uvedený rozsudek, mohl být orgán, který vydal evropský vyšetřovací příkaz, kvalifikován jako „vydávající orgán“ ve smyslu čl. 2 písm. c) bodu i) směrnice 2014/41, kdežto v projednávané věci je KNAB „jiným příslušným orgánem, který určil vydávající stát“, ve smyslu čl. 2 písm. c) bodu ii) této směrnice. Klade si proto otázku, zda se odpověď Soudního dvora v uvedeném rozsudku použije rovněž v situaci, kdy byl evropský vyšetřovací příkaz vydán orgánem, který spadá pod toto druhé ustanovení.

21 Podle předkládajícího soudu lze body 29 a 30 rozsudku Specializirana prokuratura chápat tak, že „jiný příslušný orgán“ ve smyslu čl. 2 písm. c) bodu ii) uvedené směrnice může jednat jako orgán vydávající evropský vyšetřovací příkaz, i když dotčený vyšetřovací úkon může být podle vnitrostátního práva nařízen pouze soudem, avšak za podmínky, že takový soud je do řízení zapojen v jiné jeho fázi.

22 Ve druhé řadě předkládající soud uvádí, že se projednávaná věc liší od věci, v níž byl vydán rozsudek Specializirana prokuratura, tím, že vyšetřovací úkon, který byl předmětem dotčeného evropského vyšetřovacího příkazu, sice mohl podle lotyšského práva nařídit pouze soud, avšak před vydáním tohoto příkazu byl povolen lotyšským vyšetřujícím soudcem, který jej považoval za nezbytný a přiměřený. Tato okolnost vede podle uvedeného soudu k závěru, že důvody, které Soudní dvůr popsal v bodech 32 až 38 uvedeného rozsudku na podporu svého výkladu čl. 2 písm. c) bodu i) směrnice 2014/41, nejsou ve věci v původním řízení relevantní.

23 Zaprvé měl Soudní dvůr za to, že pouze orgán příslušný k nařízení vyšetřovacího úkonu podle vnitrostátního práva může splnit povinnost ověřit a odůvodnit dotčený úkon a dále že vydávající orgán může vydat evropský vyšetřovací příkaz pouze za podmínky, že by vyšetřovací úkon uvedený v tomto příkazu bylo možné nařídit za stejných podmínek u obdobného vnitrostátního případu.

24 V rámci věci, která mu byla předložena, má přitom předkládající soud za to, že orgán příslušný podle vnitrostátního práva k nařízení vyšetřovacího úkonu splnil povinnosti ověření a odůvodnění stanovené v čl. 6 odst. 1 písm. a) směrnice 2014/41, jelikož příslušný lotyšský vyšetřující soudce konstatoval, že dotyčné prohlídky jsou nezbytné a přiměřené. Kromě toho vydávající orgán vydal dotčený evropský vyšetřovací příkaz za stejných podmínek, za kterých by mohl být vyšetřovací úkon nařízen u obdobného vnitrostátního případu, neboť před vydáním tohoto evropského vyšetřovacího příkazu vstoupil do dané věci soud, aby provedení prohlídky povolil.

25 Zadruhé Soudní dvůr podle předkládajícího soudu v rozsudku Specializirana prokuratura konstatoval, že podle vnitrostátního práva musí být orgánem vydávajícím evropský vyšetřovací příkaz ten orgán, který má ve vnitrostátním řízení pravomoc nařídit vyšetřovací úkon, který je předmětem tohoto příkazu, jelikož kdyby tomu tak nebylo, mohlo by to ztížit a ohrozit zjednodušený a účinný systém spolupráce v oblasti vzájemné právní pomoci zavedeného směrnicí 2014/41.

26 Předkládající soud má však pochybnosti o relevanci této úvahy v projednávané věci, jelikož právě takový požadavek by mohl ztížit postup vzájemné právní pomoci.

27 V některých členských státech, jako je Německo, nehraje totiž soud pověřený vyšetřováním ústřední roli ve vyšetřovacím řízení a zasahuje pouze *ad hoc*, zejména za účelem povolování některých vyšetřovacích úkonů požadovaných státním zastupitelstvím. Kdyby bylo třeba mít za takových okolností za to, že pouze tento soud může být kvalifikován jako „vydávající orgán“ ve smyslu směrnice 2014/41, kdežto ve skutečnosti je to státní zastupitelství, které je pověřené vedením vyšetřování, vedlo by to k průtahům při poskytování vzájemné právní pomoci, zejména v případě, že by se vykonávající orgán rozhodl vydávající orgán konzultovat podle čl. 6 odst. 3 první věty směrnice 2014/41. Ztížení postupu vzájemné pomoci by mohlo vyplynout rovněž z toho, že v některých členských státech nemusí určité vyšetřovací úkony spadat do výlučné

pravomoci vnitrostátních soudů, ale mohou být nařízeny jinými orgány. Za podobných okolností není tedy podle předkládajícího soudu vyloučeno, že by vykonávajícímu orgánu mohly být předloženy dva evropské vyšetřovací příkazy vydané dvěma různými partnery.

28 Dále je podle předkládajícího soudu třeba obdobně odkázat na judikaturu vycházející z rozsudku ze dne 27. května 2019, PF (Nejvyšší státní zástupce Litvy) (C-509/18, EU:C:2019:457), který se týkal evropského zatýkacího rozkazu, z něhož vyplývá, že orgán, který nařizuje vnitrostátní zatýkací rozkaz, se může lišit od orgánu, který vydává evropský zatýkací rozkaz.

29 Za těchto podmínek se Kammergericht (Vrchní zemský soud v Berlíně) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Může evropský vyšetřovací příkaz týkající se vyšetřovacího úkonu, který je podle práva vydávajícího státu vyhrazen soudům, vydat v součinnosti s (nejustičním) potvrzujícím orgánem jiný příslušný orgán ve smyslu čl. 2 písm. c) bodu ii) směrnice 2014/41/EU, pokud soud vydávajícího státu tento vyšetřovací úkon předtím povolil a splnil tak povinnosti ověření a odůvodnění stanovené touto směrnicí?“

K předběžné otázce

30 Podstatou předběžné otázky předkládajícího soudu je, zda musí být čl. 2 písm. c) bod ii) směrnice 2014/41 vykládán v tom smyslu, že jako „vydávající orgán“ ve smyslu tohoto ustanovení lze kvalifikovat správní orgán určený vydávajícím státem, který v konkrétním případě jedná jako vyšetřující orgán v trestním řízení a jehož vyšetřovací úkony zahrnující zásah do základních práv dotčené osoby musí být v souladu s vnitrostátním právem předem povoleny justičním orgánem.

31 Pojem „vydávající orgán“ je definován v čl. 2 písm. c) bodu i) směrnice 2014/41 jako „soudce, soud, vyšetřující soudce nebo státní zástupce příslušný v daném případě“ nebo v bodu ii) jako „jakýkoli jiný příslušný orgán, který vydávající stát určí a který v konkrétním případě jedná jako vyšetřující orgán v trestním řízení a má v souladu s vnitrostátním právem pravomoc nařídit shromažďování důkazů“.

32 Ze znění čl. 2 písm. c) bodu ii) této směrnice tedy vyplývá, že „vydávajícím orgánem“ ve smyslu tohoto ustanovení je vnitrostátní orgán, který splňuje následující tři kumulativní podmínky.

33 Zaprvé z použití výrazu „jiný“ vyplývá, že takovým orgánem není některý z justičních orgánů uvedených v čl. 2 písm. c) bodě i) směrnice 2014/41, tedy soudce, soud, vyšetřující soudce nebo státní zástupce, ale takový orgán, jako je správní orgán, který byl vydávajícím členským státem určen za příslušný k vydání evropského vyšetřovacího příkazu.

34 Zadruhé musí být tímto orgánem ten orgán, který v konkrétním případě jedná jako vyšetřující orgán v trestním řízení.

35 Zatřetí musí mít uvedený orgán v souladu s vnitrostátním právem pravomoc nařídit shromažďování důkazů.

36 Pokud jde o spor v původním řízení, je nesporné, že KNAB splňuje první dvě z těchto podmínek. Ze spisu, který má Soudní dvůr k dispozici, totiž vyplývá, že KNAB jakožto správní orgán nespadá pod orgány uvedené v čl. 2 písm. c) bodu i) směrnice 2014/41. A dále je KNAB v souladu s vnitrostátním právem vyšetřujícím orgánem v případech týkajících se boje proti korupci a byla určena jako orgán příslušný k vydávání evropských vyšetřovacích příkazů v těchto případech.

37 Předkládající soud si však klade otázku, zda uvedený orgán splňuje třetí z těchto podmínek, uvedenou v bodě 35 tohoto rozsudku, a sice že má „v souladu s vnitrostátním právem pravomoc nařídit shromažďování důkazů“.

38 V tomto ohledu předkládající soud zdůrazňuje, že z vyšetřovacích úkonů, které jsou předmětem dotčeného evropského vyšetřovacího příkazu, mohla KNAB nařídit přímo pouze úkony týkající se výslechu svědků, aniž musela získat předchozí povolení vyšetřujícího soudce. Naopak prohlídky obchodních prostor, o které se jedná ve věci v původním řízení, musely být v souladu s lotyšským právem povoleny tímto soudcem na základě příslušné žádosti KNAB, jelikož vedly k zásahu do základních práv dotčené osoby.

39 Za těchto podmínek by chtěl předkládající soud vědět, zda okolnost, že prohlídky požadované KNAB musí být podle lotyšského práva před provedením povoleny vyšetřujícím soudcem, má za následek, že tento orgán nemůže být považován za orgán, který má pravomoc nařídit shromažďování důkazů v souladu s vnitrostátním právem ve smyslu čl. 2 písm. c) bodu ii) směrnice 2014/41.

40 Vzhledem k tomu, že znění čl. 2 písm. c) bodu ii) této směrnice neumožňuje samo o sobě na tuto otázku odpovědět, je třeba v souladu s ustálenou judikaturou zohlednit kontext a cíle sledované právní úpravou, jejíž je toto ustanovení součástí [v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 17. listopadu 1983, Merck, 292/82, EU:C:1983:335, bod 12, a ze dne 21. prosince 2023, G. K. a další (Úřad evropského veřejného žalobce), C-281/22, EU:C:2023:1018, bod 46, jakož i citovaná judikatura].

41 V první řadě je třeba zohlednit kontext tohoto ustanovení.

42 Zaprvé čl. 6 odst. 1 písm. a) uvedené směrnice ve spojení s jejím čl. 6 odst. 2 a přílohou A, jakož i bodem 11 jejího odůvodnění ukládá vydávajícímu orgánu povinnost ověřit nezbytnost a přiměřenost vyšetřovacího úkonu, který je předmětem evropského vyšetřovacího příkazu, s ohledem na cíle řízení, v jehož rámci byl tento příkaz vydán, a při zohlednění práv podezřelé nebo obviněné osoby (v tomto smyslu viz rozsudek Specializirana prokuratura, bod 32).

43 Kromě toho, pokud jde o případ, kdy evropský vyšetřovací příkaz vydal „vydávající orgán“ ve smyslu čl. 2 písm. c) bodu ii) směrnice 2014/41, z druhé věty tohoto ustanovení vyplývá, že tento příkaz musí před předáním vykonávajícímu orgánu potvrdit po posouzení souladu s podmínkami pro jeho vydání podle této směrnice, a zejména s podmínkami stanovenými v čl. 6 odst. 1 této směrnice, „soudce, soud, vyšetřující soudce nebo státní zástupce“.

44 Z toho vyplývá, jak uvedl generální advokát v bodě 45 svého stanoviska, že vydání evropského vyšetřovacího příkazu „jiným příslušným orgánem, který určí vydávající stát“ ve smyslu čl. 2 písm. c) bodu ii) směrnice 2014/41, zahrnuje přezkum nezbytnosti a přiměřenosti tohoto rozhodnutí ve dvou fázích řízení ve vydávajícím členském státě, a sice jednak ve fázi jeho přijetí v rámci vnitrostátního vyšetřovacího řízení a jednak ve fázi jeho potvrzení justičním orgánem před tím, než bude předán vykonávajícímu orgánu.

45 V projednávané věci se otázky předkládajícího soudu ohledně postavení KNAB jakožto „vydávajícího orgánu“ týkají první z těchto dvou fází kontroly. Pokud jde o druhou fázi, je nesporné, že dotčený evropský vyšetřovací příkaz byl před předáním vykonávajícímu orgánu potvrzen státním zástupcem, a sice Nejvyšším státním zastupitelstvím Lotyšské republiky, které zkoumalo nezbytnost a přiměřenost tohoto příkazu v souladu s ustanoveními této směrnice.

46 V této souvislosti z bodu 10 odůvodnění směrnice 2014/41 vyplývá, že tato směrnice označuje za vydávající orgán ten, který je na základě znalosti detailů příslušného vyšetřování nejpovolanější k rozhodnutí o tom, který vyšetřovací úkon má být použit (rozsudek Specializirana prokuratura, bod 37).

47 Jak bylo připomenuto v bodě 34 tohoto rozsudku, aby mohl být „jiný orgán“ uvedený v čl. 2 písm. c) bodě ii) směrnice 2014/41 považován za „vydávající orgán“ ve smyslu uvedené směrnice, musí být v konkrétní věci vyšetřujícím orgánem. Toto postavení mu vzhledem k tomu, že zná detaily vyšetřování, umožňuje v souladu s čl. 6 odst. 1 písm. a) uvedené směrnice ověřit nezbytnost a přiměřenost vyšetřovacího úkonu, který chce nechat provést v jiném členském státě v rámci evropského vyšetřovacího příkazu.

48 Pouhá okolnost, že právo vydávajícího členského státu podmiňuje nařízení vyšetřovacích úkonů požadovaných vyšetřujícím orgánem tím, aby byly předem povoleny vyšetřujícím soudcem, pokud je s nimi spojen zásah do základních práv dotčené osoby, přitom nebrání tomu, aby byl tento vyšetřující orgán považován za orgán, který „má v souladu s vnitrostátním právem pravomoc nařídit shromažďování důkazů“ ve smyslu čl. 2 písm. c) bodu ii) směrnice 2014/41, a tedy tomu, aby mohl být kvalifikován jako „vydávající orgán“ ve smyslu tohoto ustanovení.

49 Takový požadavek totiž umožňuje zajistit, aby posouzení nezbytnosti a přiměřenosti uvedených úkonů provedené vyšetřujícím orgánem v první fázi uvedené v bodě 42 tohoto rozsudku probíhalo pod dohledem soudu, aby tento soud zejména potvrdil, že zamýšlené úkony jsou nezbytné a nezasahují neúměrně do základních práv podezřelé nebo obviněné osoby.

50 Zadruhé je výklad uvedený v bodě 48 tohoto rozsudku podpořen čl. 6 odst. 1 písm. b) směrnice 2014/41.

51 Podle tohoto ustanovení může vydávající orgán vydat evropský vyšetřovací příkaz pouze za podmínky, že vyšetřovací úkon nebo úkony uvedené v evropském vyšetřovacím příkazu by za stejných podmínek bylo možné nařídit u obdobného vnitrostátního případu.

52 Použitím výrazů „za stejných podmínek“ a „u obdobného vnitrostátního případu“ činí čl. 6 odst. 1 písm. b) uvedené směrnice určení přesných podmínek požadovaných pro vydání evropského vyšetřovacího příkazu závislé pouze na právu vydávajícího státu. Cílem tohoto ustanovení je tedy zabránit obcházení pravidel a záruk stanovených právem vydávajícího státu [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 30. dubna 2024, M. N. (EncroChat), C-670/22, EU:C:2024:372, body 92 a 97].

53 Jak přitom vyplývá ze spisu, který má Soudní dvůr k dispozici, požadavek, že vyšetřovací úkon, který zamýšlí nechat provést KNAB v rámci evropského vyšetřovacího příkazu, musí být v případě, že zahrnuje zásah do základních práv dotčené osoby, povolen vyšetřujícím soudcem, představuje právě podmínku stanovenou lotyšským právem, kterou by měl splňovat i odpovídající vyšetřovací úkon, který má být proveden pouze na lotyšském území.

54 V této souvislosti je nutno upřesnit, že situace dotčená ve věci v původním řízení se liší od situace, ve které byl vydán rozsudek Specializirana prokuratura.

55 Posledně uvedená věc se totiž netýkala výkladu čl. 2 písm. c) bodu ii) směrnice 2014/41, ale jeho bodu i) v situaci, kdy státní zástupce vydal v přípravné fázi trestního řízení evropský vyšetřovací příkaz za účelem získání provozních a lokalizačních údajů v souvislosti s telekomunikačním provozem, zatímco u obdobného vnitrostátního případu spadalo nařízení vyšetřovacího úkonu, jehož účelem je přístup k takovým údajům, do výlučné pravomoci soudce.

56 Zatřetí by jiný výklad čl. 2 písm. c) bodu ii) směrnice 2014/41, než je výklad uvedený v bodě 48 tohoto rozsudku, byl v rozporu s rozlišováním, jež unijní normotvůrce činí mezi orgány, které spadají do působnosti čl. 2 písm. c) bodu i), a těmi, které spadají do působnosti čl. 2 písm. c) bodu ii) této směrnice.

57 Tímto rozlišováním chtěl normotvůrce umožnit, aby jako „vydávající orgán“ ve smyslu tohoto čl. 2 písm. c) mohly být kvalifikovány jiné než justiční orgány, které jsou v souladu s vnitrostátním právem vyšetřujícími orgány ve vnitrostátním řízení a mají pravomoc nařizovat vyšetřovací úkony.

58 Kdybychom měli za to, že by zásah justičního orgánu v první fázi kontroly uvedené v bodě 42 tohoto rozsudku, který vyžaduje vnitrostátní právo za účelem povolení nařízení některých z těchto úkonů, nutně znamenal, že by mohl být kvalifikován jako „vydávající orgán“ pouze tento justiční orgán, vedlo by to k tomu, že by k vydání evropského vyšetřovacího příkazu měly pravomoc pouze justiční orgány uvedené v čl. 2 písm. c) bodě i) uvedené směrnice, a to i tehdy, pokud by tyto justiční orgány zasahovaly v rámci vnitrostátního trestního řízení pouze příležitostně.

59 Takový výklad by proto zbavil čl. 2 písm. c) bod ii) uvedené směrnice užitečného účinku, neboť vzhledem k tomu, že orgány uvedené v tomto ustanovení nemusí mít postavení „justičních orgánů“, je legitimní, že členské státy spojují nařizování vyšetřovacích úkonů těmito orgány s procesními zárukami tím, že tak jako v projednávané věci mimo jiné stanoví, že vyšetřovací úkony, které zahrnují zásah do základních práv dotčených osob, jsou předem povolovány justičním orgánem.

60 Ve druhé řadě je cílem směrnice 2014/41, jak vyplývá z bodů 5 až 8 jejího odůvodnění, nahradit stávající roztříštěný a složitý rámec pro shromažďování důkazních prostředků v trestních věcech s přeshraničním rozměrem a zavedením zjednodušeného a efektivnějšího systému založeného na jednotném nástroji nazvaném evropský vyšetřovací příkaz usnadnit a urychlit soudní spolupráci s cílem přispět k uskutečnění cíle stát se prostorem svobody, bezpečnosti a práva, vytyčeného Unii, na základě velké míry důvěry, která musí panovat mezi členskými státy (rozsudek Specializirana prokuratura, bod 36, jakož i citovaná judikatura).

61 Jak bylo připomenuto v bodě 46 tohoto rozsudku, uvedená směrnice označuje za vydávající orgán ten, který je na základě znalosti detailů příslušného vyšetřování nejpovolanější k rozhodnutí o tom, který vyšetřovací úkon má být použit.

62 S ohledem na tuto úvahu, jakož i na cíle zjednodušení a účinnosti řízení, na nichž je založena směrnice 2014/41, se tedy zdá být odůvodněné, aby vnitrostátní orgán, který je skutečným vyšetřujícím orgánem, mohl být považován za „vydávající orgán“ ve smyslu čl. 2 písm. c) bodu ii)

této směrnice, i když některé vyšetřovací úkony, o jejichž provedení žádá, musí být v souladu s vnitrostátním právem předem povoleny justičním orgánem, pokud zahrnují zásah do základních práv dotčené osoby.

63 Takový výklad čl. 2 písm. c) bodu ii) uvedené směrnice umožňuje zaručit, že pokud takový orgán zvažuje v rámci téhož trestního řízení provedení několika vyšetřovacích úkonů, z nichž některé vyžadují povolení vyšetřujícího soudce, a jiné nikoli, vydá jakožto „vydávající orgán“ ve smyslu tohoto ustanovení pro všechny tyto vyšetřovací úkony jediný evropský vyšetřovací příkaz.

64 Tento výklad rovněž usnadňuje případnou výměnu informací mezi orgánem vydávajícím a orgánem vykonávajícím evropský vyšetřovací příkaz na základě čl. 6 odst. 3 této směrnice nebo jejího čl. 10 odst. 4.

65 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba na položenou otázku odpovědět tak, že čl. 2 písm. c) bod ii) směrnice 2014/41 musí být vykládán v tom smyslu, že jako „vydávající orgán“ ve smyslu tohoto ustanovení lze kvalifikovat správní orgán určený vydávajícím státem, který v konkrétním případě jedná jako vyšetřující orgán v trestním řízení a jehož vyšetřovací úkony zahrnující zásah do základních práv dotčené osoby musí být v souladu s vnitrostátním právem předem povoleny justičním orgánem.

K nákladům řízení

66 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (druhý senát) rozhodl takto:

Článek 2 písm. c) bod ii) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/41/EU ze dne 3. dubna 2014 o evropském vyšetřovacím příkazu v trestních věcech

musí být vykládán v tom smyslu, že

jako „vydávající orgán“ ve smyslu tohoto ustanovení lze kvalifikovat správní orgán určený vydávajícím státem, který v konkrétním případě jedná jako vyšetřující orgán v trestním řízení a jehož vyšetřovací úkony zahrnující zásah do základních práv dotčené osoby musí být v souladu s vnitrostátním právem předem povoleny justičním orgánem.

Podpisy

[i] Bod 2 tohoto znění byl po jeho prvním on-line zpřístupnění předmětem jazykové úpravy.